

VAPAA-AJATTELIJAT ARVOSTAVAT KANSALAI SJÄRJESTÖJEN TOIMINTAA

Andrius Budrikas / Unsplash

Vapaa-ajattelijoina verrataan joskus Suomen ev.-lut. kirkkoon ja sanotaan, että eihän teillä ole läheskään niin paljon palveluja kuin kirkolla. Tämä huomio pitää tietysti paikkansa, koska Vapaa-ajattelijat eivät edes yritä hääriä kuin kirkko miltei joka asiassa teologian antamalla varmuudella kaikkien alojen asiantuntijana, vaan me arvostamme erikoistumista.

Maallisia, sekulaareja, uskonnollisesti ja puoluepoliittisesti sitoutumattomia palveluja Suomessa tuottavat hyvin monet ja monenlaiset kansalaisjärjestöt. Puhutaan kolmannesta sektorista julkisen vallan palvelujen ja yksityisten palvelujen rinnalla. Kirkolla ei ole läheskään niin paljon palveluja kuin erilaisilla maallisilla toimijoilla.

Järjestöjä on monenlaisia

Koska järjestöjä on kymmeniä tuhansia eri puolilla maata, valtakunnallisia järjestöjä on hyvä ryhmitellä niiden toimialueiden mukaan.

- Sosiaali- ja terveysalan järjestöt muodostavat laajan ryhmän. Yhteistyöelimenä on SOSTE, johon kuuluu jäsenjärjestöt. Niiden tärkein rahoituksen lähde varainhankinnan lisäksi ovat STEA:n avustukset.
- Urheilu- ja liikuntajärjestöjen toiminta on laajaa. Olympiakomiteaa lukuun ottamatta valtakunnalliset keskusjär-

jestöt lopetettiin, mutta valtion avustusta saavat lajiliitot, liikunnan aluejärjestöt ja palvelujärjestöt sekä muut liikuntaa edistävät järjestöt.

- Kulttuuri- ja taidealan järjestöillä on laajaa harrastajatoimintaa. Niiden edunvalvonnan keskusjärjestö on KULTA ry.
- Kasvatus- ja sivistysalan toimijoiden järjestöt.
- Ihmisoikeus- ja kehitysjärjestöt ovat ryhmittyneet Fingon jäseniksi.
- Luonto-, luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöt ovat oma tärkeä ryhmänsä.
- Nuorisojärjestöjen yhteistyöelimenä toimii Allianssi.
- Eläkeläis- ja vanhusjärjestöjen yhteistyöelimenä toimii EETU ry.
- Poliittisilla järjestöillä on valtakunnallisesti sekä alueilla ja kunnissa tärkeä merkitys yhteiskunnan asioihin vaikuttamisessa.

Miltei kaikki järjestöt tarjoavat mahdollisuuksia vapaaehtoistyöhön ja vertaistukeen. Toisilla on lisäksi mahdollisuuksia ammatilliseen työhön ja asiantuntijuuteen.

Varsinkin hyväntekeväisyyden, katastrofiavun ja lasten avun piirissä monet isot suomalaiset toimijat ovat osa kansainvälistä liikettä. Näitä ovat esimerkiksi Unicef, Pelastakaa lapset, Plan ja SPR eli Suomen punainen risti.

Papit puolustavat joskus kirkkolain säätämisen erikoislaatuisuutta sanomalla, että onhan laki myös SPR:stä. Sehän koskee etupäässä SPR:n veripalvelua ja roolia Suomen kriisiorganisaatioissa. Eduskunta päättää siitä vapaasti eikä SPR:n sanelun mukaan niin kuin kirkkolaista säädetään kirkolliskouksen sanelun mukaan.

Hyväntekeväisyyden laajat mahdollisuudet

Sosiaali- ja terveysalan järjestöillä on suuri merkitys, koska laajassa järjestöjen verkostossa on paljon erityisasiantuntemusta eri väestöryhmien tarpeista lähtien. Diagnoosipohjaisissa kansanterveysjärjestöissä on erikoistumista eri syöpiin, sydänsairauksiin, aivovam-

moihin, fyysisiin vammoihin ja mielenterveystyöhön. Mieli ry on mukana myös kriisiavussa sekä akuutisti että jälkihoidossa.

Jos kirkosta eroava miettii, antaisiko hän säästyviä satasia hyväntekeväisyyteen, nostaisin henkilökohtaisesti perinteisten SPR:n, Unicefin ja Pelastakaa lasten rinnalle myös erikoistuneet terveys- ja potilasjärjestöt – varsinkin jos on itsellä tai perhepiirissä sairautta, joihin voi lääketieteellisen hoidon lisäksi saada apua ja vertaistukea järjestöjen kautta.

Erilaisia sairauksia ja vammoja on uskomattoman suuri määrä, voisi sanoa melkein, että jokaiselle jotakin. ”Kaikilla on täänsä.” Se selviää katsomalla *SOSTE:n jäsenjärjestöjen luetteloa*, jossa on 311 nimeä.

A:lla alkaa 14 järjestöä, ensimmäisinä A-kiltojen liitto ja ADHD-liitto. Y:lla alkavia järjestöjä on 8, muun muassa YAD Youth Against Drugs. Ä:llä alkavia on vain yksi, Äidit irti synnyttymasennuksesta ÄIMÄ ry, jonka työ on tärkeää myös lapsivuodepsykoosin ehkäisyssä.

Kun sosiaali- ja terveysjärjestöjen valtionavustuksia on leikattu ja aiotaan leikata edelleen, kipeitä avustustarpeita on tarjolla kirkollisveron maksamisen sijaan. Luonnollisesti auttamisvetoumukset koskevat myös meitä, jotka emme ole vuosikausiin tai vuosikymmeniin maksaneet kirkollisveroa.

Vapaa-ajattelijoina on kaiken keskellä täysi syy arvostaa myös omaa työtään. Jäsenmaksujen lisäksi lahjoituksia tarvitaan niin yhdistyksissä kuin liitosakin. On menossa kolmas vuosi, kun Vapaa-ajattelijain liitto ei ole saanut senttiäkään valtionavustusta.

Samaan aikaan valtio tukee uskonnollisia järjestöjä sekä kirkollisia lapsi- ja nuorisotyöjärjestöjä. Pelkästään kirkollinen Lasten ja nuorten keskus sai 960 900 euroa valtionavustusta vuonna 2025. On siis eettisesti oikein tukea Vapaa-ajattelijain toimintaa uskonnottomien yhdenvertaisen kohtelun puolesta ja kirkollisen lapsilähetystyön rajoittamiseksi päiväkodeissa ja peruskouluissa.

Esa Ylikoski

